

آموزش مجازی درس: حسابان ۱	اداره آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی	تاریخ: ۹۹/۰۱/۱۴
فصل ۴: مثلثات	دبیرستان پرفسور حسابی ناحیه ۳ تبریز	دبیر: محمد شهرباف

امام علی(ع): از آنان مباحثید که بدون سعی و تلاش امید به آینده نیک دارند.

مثلثات حسابان ۱	
۱	<p>درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) $2/5rad$ برابر است برابر با: $143^\circ 18' 36''$</p> <p>نکته: اگر عددی بر حسب رادیان را بخواهیم بر حسب درجه، دقیقه و ثانیه محاسبه کنیم بجای $\square$، عدد $3/14$ قرار میدهیم.</p> <p>نکته: $\xrightarrow{\times \frac{180^\circ}{\pi}}$ درجه رادیان</p> <p>حل) $\frac{D}{180^\circ} = \frac{R}{\pi} \Rightarrow \frac{D}{180^\circ} = \frac{2/5}{3/14} \Rightarrow 2/5 \times \frac{180}{3/14} = 143/31^\circ \Rightarrow 0/31^\circ \times 60 = 18/6' \Rightarrow$ $0/6' \times 60 = 36''$</p> <p>$2/5$ رادیان برابر است با: $143^\circ 18' 36''$</p> <p>ب) $73^\circ 20'$ برابر است با: $\frac{11\pi}{27}$ رادیان</p> <p>نکته: $D^\circ M' S'' = D^\circ + \left(\frac{M}{60}\right)^\circ + \left(\frac{S}{3600}\right)^\circ$ ، $1' = \left(\frac{1}{60}\right)^\circ$ ، $1'' = \left(\frac{1}{60}\right)' = \left(\frac{1}{3600}\right)''$</p> <p>نکته: $\xleftarrow{\times \frac{\pi}{180^\circ}}$ درجه رادیان</p> <p>ج) هر زاویه را میتوان به صورت مجموع یک زاویه تند و مضرب صحیحی از $90^\circ \pm$ نوشت.</p> <p>جواب) عبارت بالا درست است. به عنوان مثال:</p> <p>$155^\circ = 56^\circ + 90^\circ$ و $222^\circ = 42^\circ + 2(90^\circ)$ و $-77^\circ = 13^\circ - 90^\circ$</p>
۲	<p>رابطه نسبت های مثلثاتی تمام زوایای وابسته به α، مثل $\frac{3\pi}{2} \pm \alpha$، $\pi \pm \alpha$، $\frac{\pi}{2} \pm \alpha$ و $2\pi \pm \alpha$ را بیابید.</p> <p>نکته) برای نوشتن نسبت های مثلثاتی زوایای $\frac{3\pi}{2} \pm \alpha$، $\pi \pm \alpha$، $\frac{\pi}{2} \pm \alpha$ و $2\pi \pm \alpha$ مراحل زیر را انجام می دهیم:</p> <p>مرحله اول: جمله شامل π داخل پرانتز را روی دایره مثلثاتی مشخص می کنیم.</p> <p>مرحله دوم: $\left. \begin{array}{l} + : \text{خلاف عقربه های ساعت به اندازه زاویه تند حرکت می کنیم} \\ - : \text{عقربه های ساعت به اندازه زاویه تند حرکت می کنیم} \end{array} \right\}$</p> <p>مرحله سوم: بعد از تعیین ناحیه، علامت آن نسبت مثلثاتی (توسط هستک) را می نویسیم.</p>

مرحله چهارم: اگر جمله شامل π ، مخرج 2 داشته باشد، اسم نسبت عوض می شود، این جوری « $\sin$ به $\cos$ »، « $\tan$ به $\cot$ » و « $\cot$ به $\tan$ ».

مرحله پنجم: اگر جمله شامل π ، مخرج 2 نداشته باشد، اسم نسبت عوض نمی شود، یعنی « $\sin$ همان $\sin$ »، « $\cos$ همان $\cos$ »، « $\tan$ همان $\tan$ » و « $\cot$ همان $\cot$ » باقی می ماند.

(حل)

$$\sin\left(\frac{\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه اول مثبت است, در } \frac{\pi}{2} - \alpha \text{ در ناحیه اول}} + \cos \alpha$$

$$\cos\left(\frac{\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه اول مثبت است, در } \frac{\pi}{2} - \alpha \text{ در ناحیه اول}} + \sin \alpha$$

$$\tan\left(\frac{\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه اول مثبت است, در } \frac{\pi}{2} - \alpha \text{ در ناحیه اول}} + \cot \alpha$$

$$\cot\left(\frac{\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه اول مثبت است, در } \frac{\pi}{2} - \alpha \text{ در ناحیه اول}} + \cos \alpha$$

$$\sin\left(\frac{\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه دوم مثبت است, در } \frac{\pi}{2} + \alpha \text{ در ناحیه دوم}} + \cos \alpha$$

$$\cos\left(\frac{\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه دوم منفی است, در } \frac{\pi}{2} + \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \sin \alpha$$

$$\tan\left(\frac{\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه دوم منفی است, در } \frac{\pi}{2} + \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \cot \alpha$$

$$\cot\left(\frac{\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه دوم منفی است, در } \frac{\pi}{2} + \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \tan \alpha$$

$$\sin(\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه دوم مثبت است, در } \pi - \alpha \text{ در ناحیه دوم}} + \sin \alpha$$

$$\cos(\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه دوم منفی است, در } \pi - \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \cos \alpha$$

$$\tan(\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه دوم منفی است, در } \pi - \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \tan \alpha$$

$$\cot(\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه دوم منفی است, در } \pi - \alpha \text{ در ناحیه دوم}} - \cot \alpha$$

$$\sin(\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه سوم منفی است, در } \pi + \alpha \text{ در ناحیه سوم}} - \sin \alpha$$

$$\cos(\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه سوم منفی است, در } \pi + \alpha \text{ در ناحیه سوم}} - \cos \alpha$$

$$\tan(\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه سوم مثبت است, در } \pi + \alpha \text{ در ناحیه سوم}} + \tan \alpha$$

$$\cot(\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه سوم مثبت است, در } \pi + \alpha \text{ در ناحیه سوم}} + \cot \alpha$$

$$\sin\left(\frac{3\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه سوم منفی است, در } \frac{3\pi}{2} - \alpha \text{ در ناحیه سوم}} - \cos \alpha$$

$$\cos\left(\frac{3\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه سوم منفی است, } \frac{3\pi}{2} - \alpha, \text{ در ناحیه سوم}} -\cos\alpha$$

$$\tan\left(\frac{3\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه سوم مثبت است, } \frac{3\pi}{2} - \alpha, \text{ در ناحیه سوم}} +\cot\alpha$$

$$\cot\left(\frac{3\pi}{2} - \alpha\right) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه سوم مثبت است, } \frac{3\pi}{2} - \alpha, \text{ در ناحیه سوم}} +\tan\alpha$$

$$\sin\left(\frac{3\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه چهارم منفی است, } \frac{3\pi}{2} + \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\cos\alpha$$

$$\cos\left(\frac{3\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه چهارم مثبت است, } \frac{3\pi}{2} + \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} +\sin\alpha$$

$$\tan\left(\frac{3\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه چهارم منفی است, } \frac{3\pi}{2} + \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\cot\alpha$$

$$\cot\left(\frac{3\pi}{2} + \alpha\right) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه چهارم منفی است, } \frac{3\pi}{2} + \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\tan\alpha$$

$$\sin(2\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه چهارم منفی است, } 2\pi - \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\sin\alpha$$

$$\cos(2\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه چهارم مثبت است, } 2\pi - \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} +\cos\alpha$$

$$\tan(2\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه چهارم منفی است, } 2\pi - \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\tan\alpha$$

$$\cot(2\pi - \alpha) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه چهارم منفی است, } 2\pi - \alpha, \text{ در ناحیه چهارم}} -\cot\alpha$$

$$\sin(2\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه اول مثبت است, } 2\pi + \alpha, \text{ در ناحیه اول}} +\sin\alpha$$

$$\cos(2\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{کسینوس در ناحیه اول مثبت است, } 2\pi + \alpha, \text{ در ناحیه اول}} +\cos\alpha$$

$$\tan(2\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{تانژانت در ناحیه اول مثبت است, } 2\pi + \alpha, \text{ در ناحیه اول}} +\tan\alpha$$

$$\cot(2\pi + \alpha) \xrightarrow{\text{کتانژانت در ناحیه اول مثبت است, } 2\pi + \alpha, \text{ در ناحیه اول}} +\cot\alpha$$

حاصل $\sin\left(\frac{91\pi}{2} - 30^\circ\right)$ را بیابید.

۳

$$\begin{aligned} \sin\left(\frac{91\pi}{2} - 30^\circ\right) &= \sin\left(\frac{90\pi}{2} + \frac{\pi}{2} - 30^\circ\right) \xrightarrow{\text{سینوس در ناحیه سوم منفی, } 45\pi + \frac{\pi}{2} - 30^\circ, \text{ در ناحیه سوم}} \\ &= -\cos 30^\circ = -\frac{\sqrt{3}}{2} \end{aligned}$$

نکته: فرد π ، روی دایره مثلثاتی روی 180° می افتد اگر به اندازه $\frac{\pi}{2}$ در جهت خلاف عقربه های ساعت حرکت کنیم و سپس به اندازه 30° در جهت عقربه های ساعت برگردیم انتهای کمان در ناحیه سوم قرار می گیرد.

برای هر دو زاویه تند A, B ثابت کنید که: $\sin(A + B) = \sin A \cdot \cos B + \cos A \cdot \sin B$ (i)

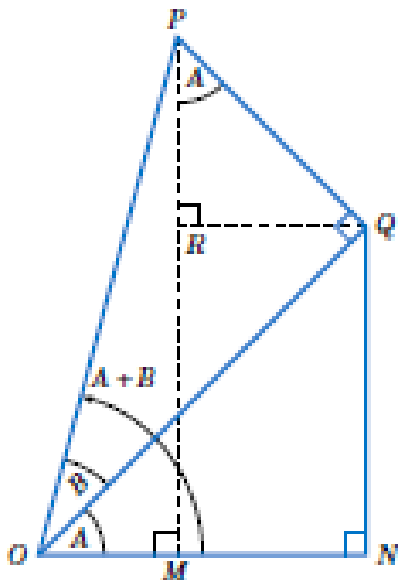
$$\cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B \text{ (ii)}$$

اثبات (i) چون A, B هر دو تند هستند $A + B$ می تواند تند یا باز باشد. در هر دو حالت ابتدا نشان می

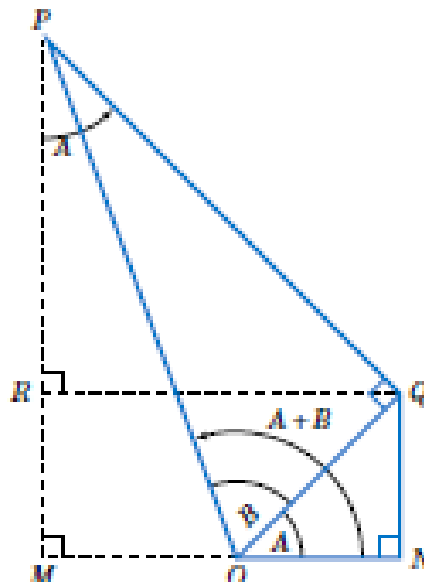
دهیم که: $\angle QPR = A$

$$\angle QPR = \angle QPO - \angle OPM = (90^\circ - B) - (90^\circ - (A + B)) = A$$

$$\angle QPR = \angle QPO + \angle OPM = (90^\circ - B) + (90^\circ - (180^\circ - (A + B))) = A$$

(الف) $A + B$ تند

(ب) $A + B$ باز

$$\begin{aligned} \sin(A + B) &= \frac{MP}{OP} = \frac{MR + RP}{OP} = \frac{NQ + RP}{OP} = \frac{NQ}{OP} + \frac{RP}{OP} \\ &= \frac{NQ}{OQ} \cdot \frac{OQ}{OP} + \frac{RP}{PQ} \cdot \frac{PQ}{OP} = \sin A \cdot \cos B + \cos A \cdot \sin B \end{aligned}$$

اثبات (ii)

$$\begin{aligned} \cos(A + B) &= \frac{OM}{OP} = \frac{ON - MN}{OP} = \frac{ON - RQ}{OP} = \frac{ON}{OP} - \frac{RQ}{OP} \\ &= \frac{ON}{OQ} \cdot \frac{OQ}{OP} - \frac{RQ}{PQ} \cdot \frac{PQ}{OP} = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B. \end{aligned}$$

برای هر دو زاویه دلخواه A, B ثابت کنید که: $\sin(A + B) = \sin A \cdot \cos B + \cos A \cdot \sin B$ (i)

$$\cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B \text{ (ii)}$$

اثبات) چون هر زاویه را میتوان به صورت مجموع یک زاویه تند و مضرب صحیحی از $\pm 90^\circ$ نوشت. داریم:

$$A \rightarrow A_1 + 90^\circ \text{ یا } A \rightarrow A_1 - 90^\circ$$

که در آن A_1 زاویه تند است.

$$\begin{aligned} \sin((A_1 + 90^\circ) + B) &= \sin((A_1 + B) + 90^\circ) = \cos(A_1 + B) \\ &= \cos A_1 \cos B - \sin A_1 \sin B \\ &= \sin(A_1 + 90^\circ) \cos B + \cos(A_1 + 90^\circ) \sin B \end{aligned}$$

بنابراین تساوی برای $A_1 + 90^\circ$ و B (و به طور مشابه برای $A_1 + 90^\circ$ و B) برقرار است.

$$\begin{aligned} \sin((A_1 - 90^\circ) + B) &= \sin((A_1 + B) - 90^\circ) = -\cos(A_1 + B) \\ &= -(\cos A_1 \cos B - \sin A_1 \sin B) \\ &= \sin(A_1 - 90^\circ) \cos B + \cos(A_1 - 90^\circ) \sin B \end{aligned}$$

بنابراین تساوی برای $A_1 - 90^\circ$ و B (و به طور مشابه برای $A_1 - 90^\circ$ و B) برقرار است.

اثبات ii) مانند قسمت i ثابت می شود.

حاصل عبارت $\sin 75^\circ$ را بیابید.

۶

$$\sin 75^\circ = \sin(45^\circ + 30^\circ) = \sin 45^\circ \cdot \cos 30^\circ + \cos 45^\circ \cdot \sin 30^\circ \quad (\text{حل})$$

$$= \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} + \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{\sqrt{6}}{4} + \frac{\sqrt{2}}{4} = \frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{4}$$

$$\alpha + \beta = \frac{\pi}{2} \Rightarrow \begin{cases} \sin \alpha = \cos \beta \\ \cos \alpha = \sin \beta \\ \tan \alpha = \cot \beta \\ \cot \alpha = \tan \beta \end{cases} \quad \text{نکته:}$$

$$75^\circ + 15^\circ = 90^\circ \Rightarrow \cos 15^\circ = \sin 75^\circ = \frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{4} \quad \text{نتیجه:}$$

$$\alpha + \beta = \pi \Rightarrow \sin \alpha = \sin \beta \quad \text{نکته:}$$

$$75^\circ + 105^\circ = 180^\circ \Rightarrow \sin 105^\circ = \sin 75^\circ = \frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{4} \quad \text{نتیجه:}$$

حاصل عبارت $\cos 75^\circ$ را بیابید.

۷

$$\cos 75^\circ = \cos(45^\circ + 30^\circ) = \cos 45^\circ \cdot \cos 30^\circ - \sin 45^\circ \cdot \sin 30^\circ \quad (\text{حل})$$

$$= \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{\sqrt{6}}{4} - \frac{\sqrt{2}}{4} = \frac{\sqrt{6} - \sqrt{2}}{4}$$

$$\alpha + \beta = \frac{\pi}{2} \Rightarrow \begin{cases} \sin \alpha = \cos \beta \\ \cos \alpha = \sin \beta \\ \tan \alpha = \cot \beta \\ \cot \alpha = \tan \beta \end{cases} \quad \text{نکته:}$$

$$75^\circ + 15^\circ = 90^\circ \Rightarrow \sin 15^\circ = \cos 75^\circ = \frac{\sqrt{6} - \sqrt{2}}{4} \quad \text{نتیجه:}$$

$$\alpha + \beta = \pi \Rightarrow \cos \beta = -\cos \alpha \quad \text{نکته:}$$

$$105^\circ + 75^\circ = 180^\circ \Rightarrow \cos 105^\circ = -\cos 75^\circ = -\frac{\sqrt{6} - \sqrt{2}}{4} \quad \text{نتیجه:}$$

برای هر دو زاویه دلخواه A, B ثابت کنید که: $\sin(A - B) = \sin A \cdot \cos B - \cos A \cdot \sin B$

۸

$$\cos(A - B) = \cos A \cdot \cos B + \sin A \cdot \sin B \quad (ii)$$

اثبات i) در $\sin(A + B) = \sin A \cdot \cos B + \cos A \cdot \sin B$ به جای B ، $-B$ قرار می دهیم داریم:

$$\sin(A + (-B)) = \sin A \cdot \cos(-B) + \cos A \cdot \sin(-B)$$

$$\underline{\underline{\cos(-B)=\cos B, \quad \sin(-B)=-\sin B}}$$

$$\boxed{\sin(A - B) = \sin A \cdot \cos B - \cos A \cdot \sin B}$$

اثبات ii) در $\cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B$ ، به جای B ، $-B$ قرار می دهیم داریم:

$$\cos(A + (-B)) = \cos A \cdot \cos(-B) - \sin A \cdot \sin(-B)$$

$$\underline{\underline{\cos(-B)=\cos B, \quad \sin(-B)=-\sin B}}$$

$$\boxed{\cos(A - B) = \cos A \cdot \cos B + \sin A \cdot \sin B}$$

ثابت کنید $\sin 2A = 2 \sin A \cdot \cos A$ ۹

اثبات: در $\sin(A + B) = \sin A \cdot \cos B + \cos A \cdot \sin B$ ، به جای A, B قرار می دهیم داریم:

$$\sin(A + A) = 1 \sin A \cdot \cos A + 1 \cos A \cdot \sin A$$

$$\Rightarrow \boxed{\sin 2A = 2 \sin A \cdot \cos A}$$

$$\sin A \cdot \cos A = \frac{1}{2} \sin 2A \quad \text{نکته:}$$

$$\sin 3x \cdot \cos 3x = \frac{1}{2} \sin 6x, \quad \sin \frac{\alpha}{2} \cdot \cos \frac{\alpha}{2} = \frac{1}{2} \sin \alpha, \quad 2 \sin \frac{\pi}{10} \cdot \cos \frac{\pi}{10} = \sin \frac{\pi}{5} \quad \text{مثال}$$

ثابت کنید $\cos 2A = \cos^2 A - \sin^2 A$ ۱۰

اثبات: در $\cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B$ به جای A, B قرار می دهیم داریم:

$$\cos(A + A) = \cos A \cdot \cos A - \sin A \cdot \sin A$$

$$\boxed{\cos 2A = \cos^2 A - \sin^2 A}$$

نتیجه ۱: نشان دهید که $\cos 2A = \cos^4 A - \sin^4 A$

اثبات نتیجه ۱:

$$\begin{aligned} \cos 2A &= (\cos^2 A - \sin^2 A) \times 1 \xrightarrow{\cos^2 A + \sin^2 A = 1} \\ \cos 2A &= (\cos^2 A - \sin^2 A) \times (\cos^2 A + \sin^2 A) \Rightarrow \end{aligned}$$

$$\boxed{\cos 2A = \cos^4 A - \sin^4 A}$$

نتیجه ۲: نشان دهید که $\cos 2A = 2 \cos^2 A - 1$

اثبات نتیجه ۲:

$$\cos 2A = \cos^2 A - \sin^2 A \xrightarrow{\sin^2 A = 1 - \cos^2 A} \cos 2A = \cos^2 A - (1 - \cos^2 A) \Rightarrow$$

$$\boxed{\cos 2A = 2 \cos^2 A - 1}$$

نتیجه ۳: نشان دهید که $\cos 2A = 1 - 2 \sin^2 A$

اثبات نتیجه ۳:

$$\cos 2A = \cos^2 A - \sin^2 A \xrightarrow{\cos^2 A = 1 - \sin^2 A} \cos 2A = (1 - \sin^2 A) - \sin^2 A \Rightarrow$$

$$\boxed{\cos 2A = 1 - 2 \sin^2 A}$$

حاصل $\sin 22/5^\circ$ را بیابید.

۱۱

$$\cos 2A = 1 - 2\sin^2 A \xrightarrow{A=22/5^\circ} \cos 2 \times 22/5^\circ = 1 - 2\sin^2 22/5^\circ \quad (\text{حل})$$

$$\Rightarrow 2\sin^2 22/5^\circ = 1 - \cos 45^\circ \Rightarrow 2\sin^2 22/5^\circ = 1 - \frac{\sqrt{2}}{2} = \frac{2-\sqrt{2}}{2}$$

$$\Rightarrow \sin^2 22/5^\circ = \frac{2-\sqrt{2}}{4} \Rightarrow \sin 22/5^\circ = \pm \frac{\sqrt{2-\sqrt{2}}}{2} \xrightarrow{0 < 22/5^\circ < 90^\circ}$$

$$\boxed{\sin 22/5^\circ = \frac{\sqrt{2-\sqrt{2}}}{2}}$$

حاصل $\cos \frac{3\pi}{8}$ را بیابید.

۱۲

$$\frac{3\pi}{8} = 67/5^\circ \quad (\text{حل})$$

$$\cos 2A = 2\cos^2 A - 1 \xrightarrow{A=\frac{3\pi}{8}} \cos 2 \times \frac{3\pi}{8} = 2\cos^2 \frac{3\pi}{8} - 1 \Rightarrow$$

$$\cos \frac{3\pi}{4} + 1 = 2\cos^2 \frac{3\pi}{8} \xrightarrow{\text{در ربع دوم } \frac{3\pi}{4}} 2\cos^2 \frac{3\pi}{8} = -\frac{\sqrt{2}}{2} + 1 = \frac{-\sqrt{2} + 2}{2} \Rightarrow$$

$$\cos^2 \frac{3\pi}{8} = \frac{2-\sqrt{2}}{4} \Rightarrow \cos \frac{3\pi}{8} = \pm \frac{\sqrt{2-\sqrt{2}}}{2} \xrightarrow{\text{در ربع اول } \frac{3\pi}{8}} \boxed{\cos \frac{3\pi}{8} = \frac{\sqrt{2-\sqrt{2}}}{2}}$$

بیشترین و کمترین مقدار عبارت $5\cos A + 12\sin A + 12$ را بیابید.

۱۳

$$y = 5\cos A + 12\sin A + 12 \xrightarrow{\text{فاکتور از 13}} y = 13 \left(\frac{5}{13}\cos A + \frac{12}{13}\sin A \right) + 12 \quad (\text{حل})$$

$$\xrightarrow{\frac{5}{13} = \sin B \Rightarrow \frac{12}{13} = \cos B} y = 13(\sin B \cdot \cos A + \cos B \cdot \sin A) + 12 \Rightarrow$$

$$y = 13\sin(A+B) + 12 \xrightarrow{-1 \leq \sin(A+B) \leq 1} \begin{cases} y_{\max} = 13(1) + 12 = 25 \\ y_{\min} = 13(-1) + 12 = -1 \end{cases}$$

ثابت کنید که: $\sin 75^\circ \cdot \sin 15^\circ = \frac{1}{4}$

۱۴

$$\sin 75^\circ \cdot \sin 15^\circ = \sin(90^\circ - 15^\circ) \cdot \sin 15^\circ = \cos 15^\circ \cdot \sin 15^\circ = \frac{1}{2}\sin 30^\circ = \frac{1}{4} \quad (\text{حل})$$

نشان دهید که: $3 + 4\cos 2\alpha + \cos 4\alpha = 8\cos^4 \alpha$

۱۵

$$3 + 4\cos 2\alpha + \cos 4\alpha = 2 + 4\cos 2\alpha + (1 + \cos 4\alpha) = \quad (\text{حل})$$

$$2 + 4\cos 2\alpha + 2\cos^2 2\alpha = 2(1 + 2\cos 2\alpha + \cos^2 2\alpha) = 2(1 + \cos 2\alpha)^2 = 8\cos^4 \alpha$$

اگر $\tan \alpha = 5$ ، آن گاه حاصل عبارت $\frac{\sin(7\pi+\alpha) - 3\cos(\frac{11\pi}{2}-\alpha)}{2\sin(\frac{21\pi}{2}+\alpha) + \cos(\alpha-8\pi)}$ را بیابید.

۱۶

$$A = \frac{\sin(7\pi+\alpha) - 3\cos(\frac{11\pi}{2}-\alpha)}{2\sin(\frac{21\pi}{2}+\alpha) + \cos(\alpha-8\pi)} \xrightarrow{\text{در ربع سوم } 7\pi+\alpha, \text{ در ربع سوم } \frac{11\pi}{2}-\alpha, \text{ در ربع دوم } \frac{21\pi}{2}+\alpha, \text{ در ربع چهارم } 8\pi-\alpha} \quad (\text{حل})$$

$$A = \frac{-\sin \alpha + 3\sin \alpha}{2\cos \alpha + \cos \alpha} = \frac{2\sin \alpha}{3\cos \alpha} = \frac{2}{3} \times \tan \alpha = \frac{2}{3} \times 5 = \frac{10}{3}$$

الف) نمودار تابع $y = -2\sin(x - \frac{\pi}{4})$ را رسم کنید.

ب) نمودار تابع $y = 1 + |\cos x|$ را در بازه $[0, 2\pi]$ رسم کنید.

نکته: فرض کنیم نمودار تابع $y = f(x)$ را داشته باشیم، برای رسم نمودار $y = af(bx + c) + d$ می

$$\left. \begin{array}{l} \overbrace{d \leftarrow a}^y \Leftarrow \overbrace{b \leftarrow c}^x (1) \\ \text{استفاده نمود.} \qquad \qquad \qquad \text{یا} \\ \overbrace{b \leftarrow c}^x \Leftarrow \overbrace{d \leftarrow a}^y \end{array} \right\} \text{توان از اولویتهای}$$

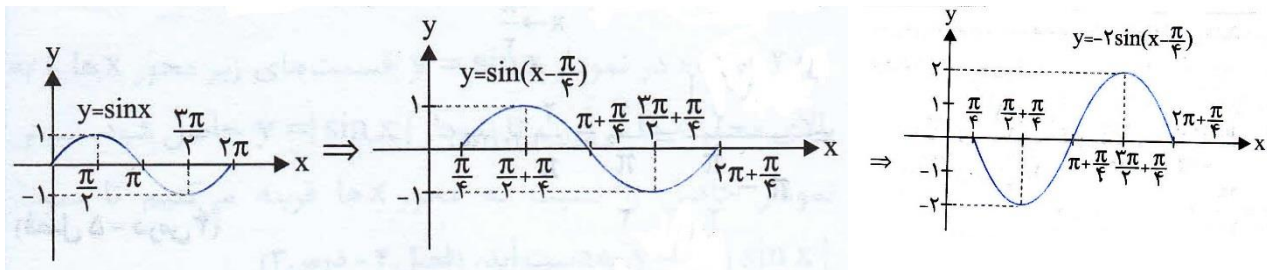
تذکره ۱: اعداد داخل پرانتز یعنی b و c تاثیر **معکوس** روی **طول** نقاط تابع $f(x)$ دارد.

تذکره ۲: c : انتقال افقی نمودار (y ها تغییر نمی کند)
 b : انبساط و انقباض در راستای x طول نقاط در $\frac{1}{b}$ ضرب می شود (y ها تغییر نمی کند)

تذکره ۳: اعداد بیرون پرانتز یعنی a و d تاثیر **مستقیم** روی **عرض** نقاط تابع $f(x)$ دارد.

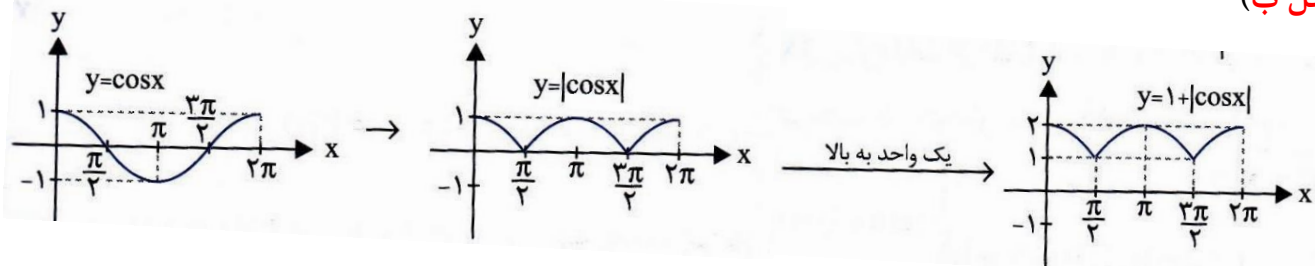
تذکره ۴: a : (مقدار عرض نقاط در a ضرب می شود) انبساط و در انقباض راستای y (x ها تغییر نمی کند)
 d : (انتقال عمودی نمودار)
 $+d$: حرکت به سمت بالا (x ها تغییر نمی کند)
 $-d$: حرکت به سمت پایین (x ها تغییر نمی کند)

حل الف) نمودار $y = \sin x$ را $\frac{\pi}{4}$ به راست منتقل می کنیم تا نمودار $y = \sin(x - \frac{\pi}{4})$ به دست آید. سپس عرض نقاط را در -2 ضرب می کنیم تا نمودار $y = -2\sin(x - \frac{\pi}{4})$ حاصل شود.

نکته: برای رسم نمودار $y = |f(x)|$ ابتدا نمودار $y = f(x)$ را رسم می کنیم، سپس قسمتی از نمودار را که زیر محور x است نسبت به محور x رسم می کنیم، در آخر قسمتی را که زیر محور x است حذف می کنیم.

حل ب)

موفق و سربلند باشید.